

STEENUILENONDERZOEK
RUITERSMOLENWEG (ONG.)
TE BEEKBERGEN
GEMEENTE APELDOORN



- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Stenuilenonderzoek Ruitersmolenweg (ong.) te Beekbergen in de gemeente Apeldoorn

Opdrachtgever	Saltos Angerenstein 58 7339 BN Ugchelen
Project	APE.SAL.ECO2
Rapportnummer	14025131
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	30 september 2014
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf	



Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR STEENUILEN.....	2
	2.1 Locatiegegevens en huidige situatie	2
	2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	3
3	VERSPREIDING VAN DE STEENUIL IN DE OMGEVING VAN HET PLANGEBIED	4
	3.1 Onderzoeksmethodiek.....	4
	3.2 Waarnemingen veldonderzoek.....	5
	3.3 Functionaliteit plangebied en omgeving	7
4	VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING.....	8
	4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	8
5	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP DE STEENUIL	9
	5.1 Effecten op korte termijn.....	9
	5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	11
	5.3 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet	11
6	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL.....	12
	6.1 Inleiding	12
	6.2 Mitigerende en compenserende maatregelen	12
	6.3 Tijdstip compenserende maatregelen	13
	6.4 Zorgvuldig handelen en zorgplicht.....	13
	6.5 Inrichting deel plangebied ten gunste van steenuil	13
7	SAMENVATTING.....	14

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Saltos opdracht gekregen voor het uitvoeren van een steenuilenonderzoek ten behoeve van de voorgenomen bestemmingplanwijziging en ontwikkeling van een woonwijk aan de Ruitersmolenweg (ong.) in de gemeente Apeldoorn.

Het onderzoek heeft tot doel om vast te stellen of er als gevolg van de ontwikkeling van de woonwijk sprake is van aantasting het leefgebied van de steenuil, en daarmee overtreding van de Flora- en faunawet.

Aanleiding van het onderzoek zijn de resultaten van de quickscan flora en fauna, die Econsultancy in februari 2014 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 12025282 APE.SAL.ECO2). Tijdens dit onderzoek zijn op de zolder van één van de schuren braakballen van een steenuil aangetroffen.

De steenuil is opgenomen in de Rode Lijst 2004 van bedreigde vogelsoorten, met als status kwetsbaar. Het leefgebied van de steenuil is jaarrond beschermd. Veranderingen in het leefgebied hebben grote impact op het voortbestaan van deze soort. Om inzichtelijk te krijgen in hoeverre en op welke manier de steenuil van de onderzoekslocatie gebruik maakt, is nader onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek is bepaald of ontheffing noodzakelijk is en welke mitigerende en compenserende maatregelen getroffen dienen te worden.

De volgende onderzoeksvragen zullen in onderhavige rapportage worden beantwoord:

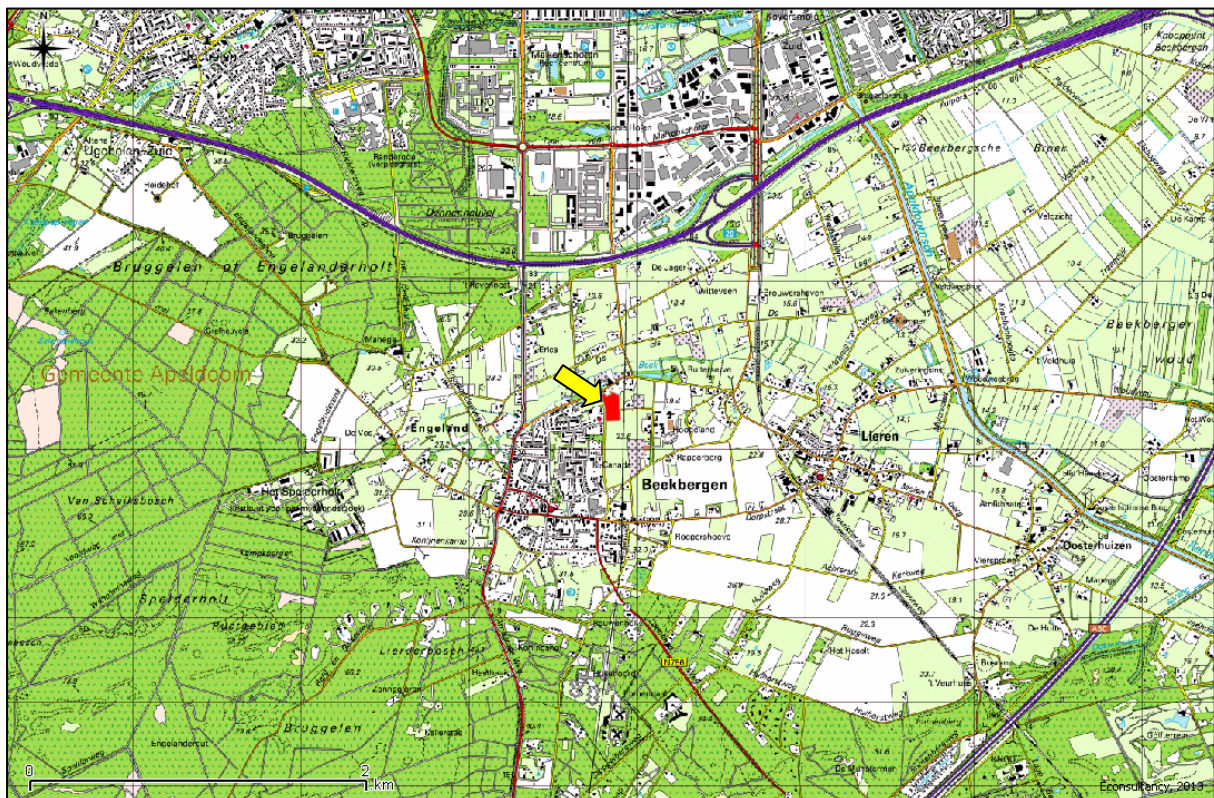
- Is de steenuil in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de steenuil?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de lokale populatie steenuilen?
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de steenuil geen meer bevredigende oplossingen.

2 GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR STEENUILEN

2.1 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie ($\pm 1,5$ ha) ligt aan de Ruitersmolenweg (ong.) en aan de Stichtingsweg, circa 600 meter ten oosten van de kern van Beekbergen, in de gemeente Apeldoorn. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 33 B (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 194.864$, $Y = 464.230$.



Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft twee agrarische percelen. Het zuidelijke deel bestaat geheel uit weiland. Het noordelijke deel betreft een weiland en een agrarisch erf. Het erf is bebouwd met een grote kapschuur met open zolder, een houten garage, een voormalige kippenschuur en een werkplaats (voormalige stal). Tot de onderzoekslocatie behoort bovendien een met klinkers verhard opslagterrein van een transportbedrijf en een romneyloods.

De kippenschuur is opgebouwd met enkelsteens muren en een golfplaten dak zonder beschot. De werkplaats heeft een volledig geïsoleerd dak. Ook deze schuur is opgebouwd uit enkelsteens muren. De garage en kapschuur bestaan uit enkelwandige houten wanden.

De onderzoekslocatie is omringd door voornamelijk agrarische percelen met aan de west- en noordzijde enkele woonhuizen. Achter de noordelijk gelegen woonhuizen bevindt zich de Grote Beek, tussen deze woonhuizen en de beek ligt de Tullekensmolenweg.

2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Econsultancy is in februari 2014 een quickscan flora en fauna voor de locatie opgesteld (12025282, APE.SAL.ECO1). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 23 januari 2014. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

In de quickscan is het volgende geconcludeerd ten aanzien van de Flora- en faunawet:

“Op de onderzoekslocatie zijn braakballen gevonden die toebehoren aan een steenuil. Deze braakballen zijn gevonden op de open zolder van de kapschuur. De steenuil is opgenomen in de Rode Lijst 2004 van bedreigde vogelsoorten, met als status kwetsbaar. Het leefgebied van de steenuil is jaar-rond beschermd. Veranderingen in het leefgebied hebben grote impact op het voortbestaan van deze soort. Om inzichtelijk te krijgen in hoeverre en op welke manier de steenuil van de onderzoekslocatie gebruik maakt, is nader onderzoek noodzakelijk. Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek kan worden bepaald of ontheffing noodzakelijk is en welke mitigerende en compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Op dit moment zijn hiervoor onvoldoende gegevens aanwezig”.



Figuur 2. Braakballen steenuil.



Figuur 3. Sporen van steenuil op de zolder van de grote schuur



Figuur 4. Zolder grote schuur (verblijfplaats steenuil).

Naar aanleiding van de resultaten van de quickscan is in het voorjaar van 2014 een steenuileninventarisatie uitgevoerd. Deze wordt in hoofdstuk 3 nader besproken.

3 VERSPREIDING VAN DE STEENUIL IN DE OMGEVING VAN HET PLANGEBIED

3.1 Onderzoeksmethodiek

Om de impact van de voorgenomen aanleg van de woonwijk te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet is aanvullend veldonderzoek verricht naar het terreingebruik door steenuilen. Hiertoe zijn in de periode half februari 2014 tot en met eind maart 2014 in totaal 3 veldbezoeken in de avonden gebracht, waarbij de balstroep van de steenuil is afgespeeld. De onderzoeksmethode is conform de richtlijnen van STONE en de soortenstandaard Steenuil van het Ministerie van Economische Zaken. Aanvullend is op 30 april 2014 een veldbezoek gebracht om de een mogelijke broedlocatie van de steenuil te inspecteren en om navraag te doen bij omwonenden omtrent de aanwezigheid van steenuilen.



Figuur 5. Onderzoekslocatie voor het steenuilenonderzoek. In rood is het plangebied weergegeven.

Het onderzochte gebied is groter dan het plangebied. Middels het onderzoek is getracht om de aanwezigheid van de steenuil in het plangebied vast te stellen, alsmede het gebruik van de omliggende terreinen door overige steenuilen. In figuur 6 is het onderzochte gebied aangegeven.

De veldrondes zijn per fiets uitgevoerd, waarbij het gebied meerdere malen is doorkruist. Het laatste veldbezoek heeft zich vooral gericht op de directe omgeving van het plangebied.

Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken en de weersomstandigheden. De waarnemingsomstandigheden waren gedurende alle veldbezoeken gunstig voor het waarnemen van steenuilen.

Tabel I. Overzicht uitgevoerde veldbezoeken

Datum	begin- eindtijd	weersomstandigheden
19 februari 2014	18.45 - 20.00 uur	droog, helder, windstil, 6 °C
13 maart 2014	18.30- 20.00 uur	droog, helder, windstil, 8 °C
25 maart 2014	20.00- 22.00 uur	droog, helder, windstil, 3 °C

3.2 Waarnemingen veldonderzoek

Tijdens de eerste ronde op 19 februari 2014 werd direct bij aanvang om 18.45 uur een baltsroep van een steenuil gehoord die reageerde op het afgespeelde geluid van een baltsend mannetje. De betreffende steenuil riep vanuit het weiland ten zuiden van de Stichtingsweg. Vrijwel gelijktijdig werd ten noorden van de weg een contactroep gehoord, afkomstig van de omgeving van de schuren in het plangebied. Vanaf de Tullekensmolenweg is getracht om de locatie van deze steenuil te herleiden, er werd echter geen roep meer gehoord. Ook later op de avond werd vanuit het plangebied geen roep meer gehoord. Ten noorden van het plangebied zijn die avond geen roepende steenuilen gehoord. Het habitat ter plaatse is geschikt voor de soort, er zijn diverse erven met kleine schuurtjes, paardenweijtes en dergelijke. Ten oosten van het plangebied aan de Tullekensbocht werd een spontaan roepend mannetje steenuil gehoord. Het dier kon tot op de boom nauwkeurig worden gelokaliseerd. Vervolgens werd vanuit de Van Limburg Stirumweg (terrein van zorgboerderij Het Hoogeland) een contactroep gehoord. Deze steenuil kon niet verder worden gelokaliseerd.

Tijdens de tweede ronde op 13 maart 2014 werd in eerste instantie het gebied onderzocht zonder het afspelen van geluid. Doel hiervan was om de exacte locatie van het mannetje steenuil te kunnen bepalen, zonder dat er sprake is van een aantrekkende werking door het afspelen van geluid. Er werden die avond geen spontaan roepende steenuilen gehoord. Later op de avond werd echter ook geen respons gehoord toen wel balts- en contactgeluiden werden afgespeeld.

De derde veldronde op 25 maart 2014 leverde wel roepende steenuilen op. Wederom werd in eerste instantie geluisterd zonder het afspelen van geluid. Vervolgens is de omgeving van de Tullekensbocht onderzocht met behulp van het afspelen van geluid. De steenuil die op 19 februari 2014 werd gehoord reageerde onmiddellijk met een baltsroep op het geluid en kon worden waargenomen in een boom. Behoedzaam werd de omgeving van het plangebied onderzocht. In eerste instantie kwam er geen respons op het afspelen van het geluid. Pas bij het doorfietsen bleek een mannetje te roepen vanuit de omgeving van het terrein van Het Hoogeland. Zodra het dier werd benaderd, vloog het van de locatie af en begon het vanuit de bomen langs de Stichtingsweg te roepen. Door het gedrag werd vermoed dat de broedlocatie zich op het terrein van Het Hoogeland zou moeten bevinden, vermoedelijk in de hooiberg.

In figuur 7 zijn alle waarnemingen gedurende de rondes van 19 februari en 25 maart 2014 weergegeven.

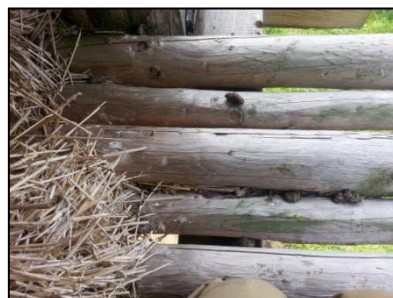


Figuur 6. Waarnemingen van roepende steenuilen (rood = baltsroep man, blauw = contactroep).

Op basis van de onderzoeksresultaten van de veldrondes in februari en maart werd vermoed dat de hooiberg ter plaatse van de zorgboerderij Het Hoogeland de daadwerkelijke broedlocatie vormt van de steenuil die op en rond het plangebied werd waargenomen. Om dit te bevestigen is op 30 april 2014 een aanvullend veldbezoek uitgevoerd. Hierbij werd de hooiberg geïnspecteerd op aanwijzingen van een broedgeval en is navraag gedaan bij omwonenden omtrent het voorkomen van steenuilen op hun erf.



Figuur 7. De hooiberg van de zorgboerderij Het Hoogeland.



Figuur 8. Braakballen langs de rand van de hooiberg.



Figuur 9. Enkele braakballen van teenuil.

3.3 Functionaliteit plangebied en omgeving

De inspectie van de hooiberg bevestigde het vermoeden dat er zich een verblijfplaats van een steenuil bevindt. Er werden braakballen van een steenuil gevonden op de uitstekende rand van de hooiberg. De hooiberg is toegankelijk voor de soort. Om verstoring te voorkomen is geen nadere inspectie uitgevoerd naar de aanwezigheid van een nest (hiertoe zouden strobalen verwijderd moeten worden). De locatie leent zich uitstekend als broedlocatie. De plek is niet toegankelijk voor mensen en daardoor vrij van verstoring. Op basis van de geschiktheid, het gedrag van het baltsend mannetje en de aanwezigheid van sporen is met voldoende zekerheid te stellen dat de locatie de huidige broedlocatie is.

De schuur binnen het plangebied, waar in eerste instantie braakballen werden aangetroffen, vormt vermoedelijk een rustplaats voor het mannetje, een zogenoemde roestplaats. Nestgelegenheid is op de zolder niet aanwezig.

Uit navraag van omwonenden (Stichtingsweg 7) blijkt dat er de laatste jaren geen steenuil werd waargenomen op het erf, terwijl dit in het verleden wel het geval was. Ook bij een medewerker van Het Hoogeland was bekend dat in de bebouwing in het plangebied een steenuil aanwezig is geweest. De hooiberg op het terrein van Het Hoogeland is minder dan 9 jaar geleden aangelegd. Het is goed mogelijk dat de bebouwing binnen het plangebied in het verleden de broedlocatie vormde. In de periode dat de bebouwing in verval is geraakt is de nieuwe locatie in de hooiberg beschikbaar gekomen, waardoor de steenuil een nieuwe broedlocatie heeft gekozen.

Op basis van bovenstaande wordt ingeschat dat de volgende territoria in de omgeving van het plangebied aanwezig zijn (figuur 11):



Figuur 10. Ligging territoria steenuil in omgeving van plangebied (rode stippellijn). De rode figuren betreffen waarnemingen van baltsende mannetjes. Met rode stippen zijn alle waarnemingen uit het steenuilonderzoek weergegeven. De territoria zijn ongeveer 20 ha. groot op basis van aannames uit de literatuur..

4 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer is voornemens een woonwijk te bouwen op de onderzoekslocatie, bestaande uit 32 woningen. De woningen, zowel, twee-onder-een-kap, vrijstaand als woonblokken met 3 woningen, worden verspreid over het gehele terrein gebouwd. De ontsluiting vindt plaats vanuit de buitenzijde van de onderzoekslocatie. In figuur 12 is het stedenbouwkundig plan weergegeven.



Figuur 11. Stedenbouwkundig plan

Ten behoeve van de nieuwbouw wordt de huidige bebouwing gesloopt en de aanwezige vegetatie verwijderd. De bomenrij langs de Stichtingsweg blijft gehandhaafd.

5 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP DE STEENUIL

5.1 Effecten op korte termijn

De steenuil is een vrij talrijke broedvogel. In de jaren zeventig waren er nog 12.000 tot 13.000 broedparen. Er wordt geschat dat er nu 6.500 tot 8.000 broedparen in Nederland zijn. Na een afname in de laatste decennia van de vorige eeuw, lijkt het aantal de laatste jaren te stabiliseren op landelijk niveau. Het is onduidelijk in hoeverre er daarbij sprake is van een waarnemerseffect (bron: soortenstandaard Steenuil, 2013).

Door de voorgenomen ingreep gaat één roestplaats van een steenuil verloren. Volgens de definitie in de soortenstandaard (Ministerie EZ, 2013) worden dergelijke plekken niet gerekend tot vaste rust- of verblijfplaatsen, maar zijn het wel onderdelen van de functionele leefomgeving. Het behoud van voldoende roestplaatsen is van belang voor het functioneren van de soort en daarom zal het verlies aan de roestplaats in de te slopen schuur op korte termijn gecompenseerd worden, door het ophangen van kasten. Door dit in een vroeg stadium te realiseren kunnen de nieuwe roestplaatsen functioneel kunnen zijn alvorens de huidige roestplaats verloren gaat. Hierdoor blijven op korte termijn effecten ten aanzien van voldoende roestplaatsen uit.

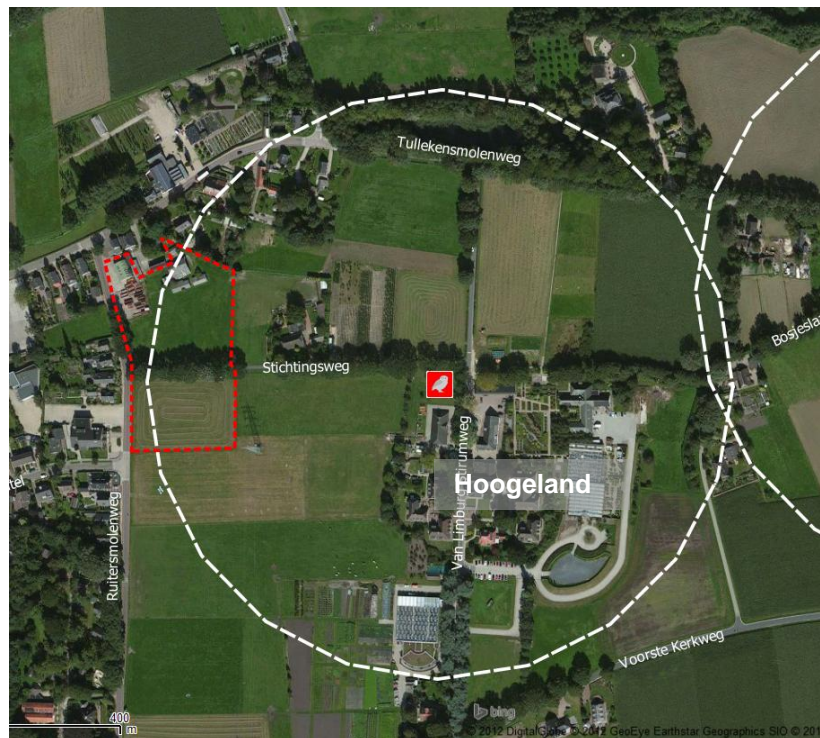


Figuur 12. Ligging territoria op basis van straat van 250 meter rond nestlocatie.

Het plangebied valt binnen de homerange van één broedpaar steenuilen. De grootte van een territorium van steenuilen varieert gedurende het seizoen en is afhankelijk van onder andere voedselaanbod en nestgelegenheid. In de soortenstandaard (Ministerie van EZ, 2013) wordt een territoriumgrootte van 5 ha tot 30 ha genoemd. Om een zo betrouwbaar mogelijke benadering te geven wordt in onderhavige rapportage uitgegaan van een territoriumgrootte 20 ha. Dit betekent dat een 'ideaal' territorium in een straal van 250 meter rondom een nestlocatie is gelegen (homerange). In figuur 13 is te zien dat in overeenstemming is met de in het veld waargenomen situatie.

Er zal in totaal ongeveer 1,3 ha minder foerageergebied aanwezig zijn binnen het huidige territorium. Het foerageergebied dat niet meer beschikbaar zal zijn betreft twee graslandpercelen aan de rand van het territorium. Het betreft een monotoon grasland zonder ruigteranden. In de huidige situatie is het noordelijke deel van het grasland intensief in gebruik voor de stalling van paarden, waardoor er overbegrazing en vertrapping van de zode heeft plaatsgevonden. Dit deel van het territorium betreft geen optimaal foerageerhabitat. Het foerageergebied binnen de begrenzing van de toekomstige woonwijk zal de steenuil vooral kunnen voorzien regenwormen als prooi.

Binnen een straal van 250 meter rond de broedlocatie van de steenuil op de zorgboerderij is afgezien van bebouwing het gehele buitengebied geschikt als foerageergebied. In zuidelijke en noordelijke richting is nog meer geschikt gebied gelegen, waar geen territorium van een andere steenuil aanwezig is. In oostelijke richting is geen uitwijkmogelijkheid vanwege de aanwezigheid van een territorium van een andere steenuil, in westelijke richting is de bebouwde kom gelegen, wat geen goed foerageergebied is.



Figuur 13. Leefgebied 250 meter rond de broedlocatie van de steenuil.

Binnen de straal van 250 meter rond de broedlocatie zijn vooral weilanden aanwezig, alsmede moestuinen. Verder zijn er in het noordelijk deel kleinschalige paardenweides aanwezig. De weilanden ten westen van de zorgboerderij worden deels begraasd, hetgeen gunstig is voor de soort. De uitwerpselen van het vee trekken insecten aan, die het stapelvoedsel van de steenuil vormt. Verder wordt er op de zorgboerderij veel kleinvee en pluimvee gehouden. Dit zorgt voor een relatief muizenrijk gebied.

Gelet op het ruime aanbod van geschikter foerageergebied in de omgeving (begraasde weilanden, moestuin en kleinschalige paardenhouderij) is de inschatting dat er door de voorgenomen ingreep geen sprake is van verlies van essentieel leefgebied.

De kwaliteit van het leefgebied rond het plangebied is deels vergelijkbaar en deels slechter dan het omliggende habitat. De steenuil zal op korte termijn kunnen uitwijken naar foerageergebied elders in zijn territorium. Aangezien de ingreep plaatsvindt aan de rand van het territorium zal dit op korte termijn niet leiden tot het vergroten van vliegafstanden van en naar de nestlocatie.

5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

In onderhavig geval is er sprake van aantasting van een deel van het territorium, maar niet van de nestplaats. Afname van foerageergebied kan in het ene geval wel en in het andere geval niet leiden tot een relevante aantasting van de functionaliteit. Datgene wat hier verloren gaat betreft foerageergebied bestaande uit grasland. De kwaliteit van het foerageergebied binnen het plangebied is van lagere kwaliteit dan het door (klein)vee begraaide deel van de zorgboerderij. Bovendien is er vanuit noordelijke en zuidelijke richting geen druk op aanwezigheid van foerageergebied. In de wijde omgeving is voor zover met de huidige onderzoeksinspanning kon worden aangetoond slechts sprake van één ander territorium.

Gelet op de aanwezigheid van de zorgboerderij, waar allerlei kleinvee wordt gehouden, zal het voedselaanbod ter plaatse relatief gunstig zijn en heeft de steenuil ter plaatse naar verwachting een kleine homerange. In de directe omgeving zullen in het geval van verminderd voedselaanbod bij de zorgboerderij voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. Op lange termijn worden daarom ook geen negatieve effecten verwacht.

Voor het behoud van een broedgeval zal binnen de homerange van de steenuil ongeveer 12 ha geschikt leefgebied aanwezig moeten zijn. Uitgaande van de huidige begrenzing van het leefgebied (20 ha, met een homerange van 250 meter) zal bij een afname van iets minder dan 1,3 ha er ruim voldoende aanbod van geschikt foerageergebied resteren.

5.3 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Bij het slopen van de schuren verstoort de initiatiefnemer één roestplaats van de steenuil. De verstoring leidt niet tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort, aangezien alleen de nestlocatie wordt gerekend tot de vaste rust- of verblijfplaats van de steenuil. Hierdoor is er geen sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet en kan ontheffingsaanvraag ten aanzien van steenuil achterwege blijven. Het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen biedt extra garanties dat negatieve gevolgen ten aanzien van het ecologisch functioneren binnen het leefgebied achterwege blijven.

Een deel van het leefgebied van de steenuil wordt met de nieuwbouwplannen weggenomen. Er is echter geen sprake van essentieel leefgebied, waardoor negatieve effecten op de lokale populatie achterwege blijven. Hierdoor is er geen sprake van wezenlijke aantasting van het functionele leefgebied en ook geen overtreding van de Flora- en faunawet.

6 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

6.1 Inleiding

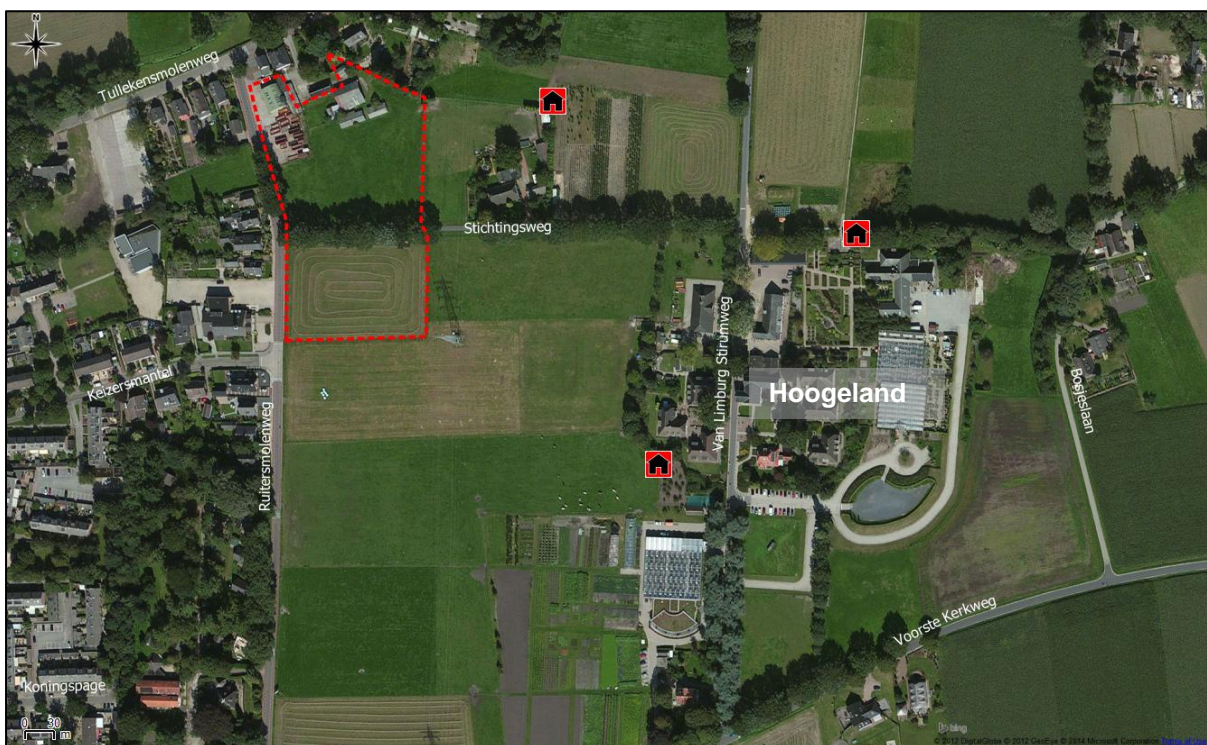
Hoewel de sloop- en nieuwbouwplannen niet leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet is er een aantal maatregelen die getroffen dienen te worden om schade te voorkomen (zorgplicht). Deze te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende stappen:

- a. duurzame verblijfplaatsen aanbieden als permanente opvang van het verlies van de huidige roestplaats;
- b. onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten.

Ondanks dat de ingreep geen wezenlijke aantasting van het leefgebied van de steenuil vormt, zal de initiatiefnemer een deel van het plangebied inrichten ten gunste van de steenuil. Deze inrichtingsmaatregel is beschreven in paragraaf 6.4.

6.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

Om het verlies van de roestplaats te compenseren worden in de directe omgeving in totaal 3 nestkasten aangebracht. De kasten worden geplaatst binnen het territorium van de steenuil. In aanmerking komen het erf van Stichtingsweg 7 en het terrein van de zorgboerderij aan de Van Limburg Stirumweg 19. Met beide terreineigenaren is overleg gepleegd en zij hebben medewerking toegezegd.



Figuur 14. Voorstel locaties nestkasten.

6.3 Tijdstip compenserende maatregelen

De initiatiefnemer is voornemens in het najaar van 2014 de bebouwing te slopen. De nestkasten worden daarom in het broedseizoen 2014 aangebracht zodat er een zo lang mogelijke gewenningsperiode is voordat de bestaande roestplaats wordt verwijderd.

6.4 Zorgvuldig handelen en zorgplicht

Voorafgaand aan de sloop van de schuur wordt deze ongeschikt gemaakt door het separaat verwijderen van het dak. Hierdoor wordt de schuur ongeschikt en zal de steenuil er geen gebruik meer van maken. Na enkele dagen kan de totaalsloop plaatsvinden. Naar verwachting zal een mogelijke asbestsanering voldoende zijn om als maatregel van gefaseerd ongeschikt maken van de bebouwing te dienen.

De sloop vindt plaats in de periode september tot en met november 2014. Dit is voor steenuilen de minst gevoelige periode voor verstoring. Bovendien is dit buiten het broedseizoen van vogels.

6.5 Inrichting deel plangebied ten gunste van steenuil

Ondanks dat er geen sprake is van een wezenlijke aantasting van het leefgebied van de steenuil is er sprake van een afname van het areaal waarbinnen de steenuil die bij het Hoogeland broed kan foerageren. Het prooiaanbod binnen het plangebied is naar verwachting beperkt tot regenwormen. Er zijn geen ruigteranden waar zich muizen kunnen ophouden. Omdat de kwaliteit van het foerageergebied binnen de begrenzing van de nieuwe woonwijk zo beperkt is, kan met een geringe ingreep in het landschap het verlies aan oppervlakte worden gecompenseerd door verbetering van het voedselaanbod.

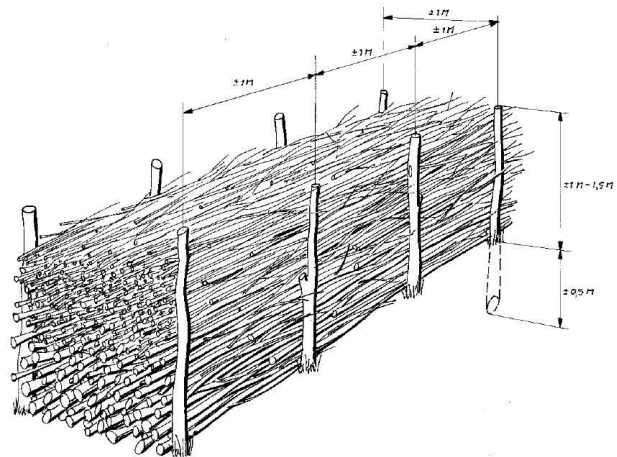
Het voedsel van de steenuil bestaat in hoofdzaak uit insecten, muizen en wormen. Het insectenaanbod wordt grotendeels bepaald door de aanwezigheid van mest van vee (schapen en paarden). De beschikbaarheid van prooien wordt bepaald door de vegetatie. Steenuilen jagen op zich vanaf lage uitkijkposten of lopend op de grond. Hoge vegetatie vormt een belemmering ten aanzien van de bereikbaarheid van prooien. Anderzijds is de aanwezigheid van muizen het hoogst is opgaande vegetatie. Een afwisseling van hoge en lage vegetatie in combinatie met lage uitkijkposten bepaalt de kwaliteit van het foerageergebied van de steenuil.

In de omgeving van het plangebied bevinden zich door schapen begraasde weilanden, hetgeen gunstig is voor de beschikbaarheid van insecten en regenwormen. Om een verbetering van het prooiaanbod te realiseren kan daarom het beste worden ingezet op het creëren van leefgebied voor muizen. In de folder "steenuil onder de pannen" van Vogelbescherming worden tal van suggesties gedaan om een erf te optimaliseren voor steenuilen. Ten aanzien van het voedselaanbod wordt onder andere geadviseerd om een heg of haag aan te leggen, of als minder bewerkelijke variant een takkenbos of takkenril. Een takkenril heeft bovendien als voordeel dat deze ook als uitkijkpost kan fungeren.

Binnen het plangebied zal daarom een takkenril worden aangelegd, met aangrenzend een strook lage vegetatie. Deze vormt de overgang naar het begraasde weiland. Op deze wijze wordt een overgang gecreëerd van een strook met leefgebied voor muizen naar een strook waar deze muizen als prooi beschikbaar komen voor de steenuil. De ril wordt gerealiseerd langs de oostzijde van het plangebied. Het betreft een 65 meter lange en 3 meter brede strook (zie figuur 17).

De takkenril heeft een hoogte van 1 tot 1,5 meter en is 1 meter breed. Er kan een variatie van dikke en dunnere takken worden gebruikt. Na verloop van tijd zal zich allerlei vegetatie ontwikkelen in en rond de ril. Op enkele plekken wordt op de bodem van de ril stenig materiaal, zoals tegels en drainagebuizen aangebracht. Periodiek kan de ril worden aangevuld met snoeihout.

De takkenril wordt op 2 plekken onderbroken door een hazelaar. Dit brengt extra variatie in het voedselaanbod voor muizen en een afwisseling in het aanbod van schuilmogelijkheden.



Figuur 15. Takkenril (bron: Zoogdiervereniging.be)

Aangrenzend aan de takkenril wordt een strook van circa 2 meter met ruigtekruiden¹ gerealiseerd. Deze wordt maximaal 1 x per jaar gemaaid. Hierbij worden de randen langs de ril en onder de hazelaars periodiek ontzien, zodat een variatie in hoge en lage vegetatie ontstaat.

Op viertal plekken worden hogere uitkijkposten gerealiseerd met betonnen schuttingpalen.



Figuur 17. Ligging in te richten strook



Figuur 16. Betonnen schuttingpaal

¹ Gekozen kan worden voor een stroomdalmengsel. Deze bevat soorten als Beemd kroon, Cichorei, Gele morgenster, Geoorde zuring, Glad walstro, Glanshaver, Goudhaver, Groot streepzaad, Grote bevernel, Karweivarkenskervel, Kattendoorn, Kleine ratelaar, Knoopkruid, Knolboterbloem, Kropaar, Kruisdistel, Margriet, Roodzwenkgras, Ruwe smele, Scherpe boterbloem, Smalle weegbree Veldzuring, Veldbeemdgras, Veldgerst, Vogelwikke, Wede en Zachte dravik

7 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van Saltos een activiteitenplan opgesteld ten behoeve van de voorgenomen sloop van de bebouwing aan de Ruitersmolenweg (ong.) in de gemeente Apeldoorn.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Is de steenuil in het plangebied aanwezig?
 - De steenuil is in het plangebied waargenomen.
- Welke functie heeft het plangebied voor de steenuil?
 - De onderzoekslocatie fungeert als roestplaats en als onderdeel van het foeragegebied.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de lokale populatie steenuilen?
 - Op landelijk niveau is de afgelopen jaren sprake van een stabilisatie, na een drastisch afname van het aantal broedgevallen in de jaren '90 van de vorige eeuw. In de omgeving van het plangebied is voldoende leefgebied, er is echter maar één ander territorium aangetoond.
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil behouden?
 - De broedlocatie bevindt zich buiten de invloedssfeer van de ingreep.
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - Het verlies aan schuilgelegenheid hoeft te worden gecompenseerd, maar wordt wel uitgevoerd. Van aantasting van essentieel leefgebied is geen sprake, zodat compensatie niet aan de orde is.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - Steenuilen maken in de praktijk veel gebruik van nestkasten. De kans op succes is daarom voldoende hoog.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - De te slopen bebouwing wordt gefaseerd ongeschikt gemaakt, buiten de gevoelige periode van de soort.
 - De initiatiefnemer richt een deel van het plangebied in ten gunste van de steenuil
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen?
 - Het behoud van de vervallen schuren is geen reële optie. Bovendien zal dit deel van de locatie worden "opgesloten" door nieuwbouw.

Geconcludeerd wordt dat er als gevolg van de voorgenomen nieuwbouwplannen een vermindering van het totale areaal leefgebied van de steenuil optreedt, maar dat dit geen wezenlijke aantasting betreft, omdat er binnen de homerange van de steenuil voldoende geschikt leefgebied aanwezig is. Ondanks dat de ingreep geen wezenlijke aantasting van het leefgebied van de steenuil vormt, zal de initiatiefnemer een deel van het plangebied inrichten ten gunste van de steenuil.

Bij het slopen van de schuren verstoort de initiatiefnemer één roestplaats van de steenuil. De verstoring leidt niet tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort, aangezien alleen de nestlocatie wordt gerekend tot de vaste rust- of verblijfplaats van de steenuil. Hierdoor is er geen sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet en kan ontheffingsaanvraag ten aanzien van steenuil achterwege blijven. Het verlies van één roestplaats zal gecompenseerd moeten worden binnen het territorium van de steenuil.



Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtname van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl



E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

